

Полтавська область
Місто Миргород
Всеукраїнська експедиція учнівської та студентської молоді
«Моя Батьківщина - Україна»
Напрямок : «Із батьківської криниці»

Традиційні свята та обряди смт Комишні. Різдвяний цикл

Творча група учнів 8-А класу
Миргородської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1
імені Панаса Мирного
Керівник: Москаленко Наталія Григорівна
вчитель української мови та літератури

2011

Склад творчої групи

Вороніна Катерина

Ізотова Альона

Коваленко Катерина

Костирко Артем

Зміст

1. Вступ _____	2
2. Основна частина _____	3
3. Висновок _____	6
4. Використання здобутого етнографічного матеріалу _____	6
5. Додатки _____	7
6. Список джерел _____	10

Вступ

Звичаї нашого народу - це ті прикмети, по яких розпізнається народ не тільки в сучасному, а й в його історичному минулому. Вони вироблені віками і віддзеркалюють тисячолітній досвід народу, його світовідчуття, взаємини з іншими людьми. Звичаї комишлян обіймають усі ділянки їх життя, об'єднуючи їх у великий український народ. Тут жили ще наші прадіди. Тут корінь роду, що сягає сивої давнини, одвічних мудрих традицій, які ми сьогодні відроджуємо, які споконвіку формували в людині добрі почуття, працювиту вдачу, чутливу до краси душу. Невід'ємною частиною культури наших пращурів була народна творчість. Скарбниця народної творчості містить перевірені віками національні виховні традиції, культурно-освітні цінності. Саме мудрість давніх традицій викликає почуття захоплення і поваги. Закладаються основи людяності, корінь духовності, фундамент особистості. Упродовж віків зберігався і передавався майбутнім

Костирко Артем. Початок дослідження

поколінням свій безцінний скарб – життєвий досвід пращурів. Пошук цього скарбу, його збереження є дуже актуальним для сучасного суспільства.

Основна частина

Комишня – селище міського типу (1957р) Миргородського району Полтавської області, центр селищної ради, якій підпорядковано села Булуки, Заводище, Їжаки, Лісове, Савицьке, Ступки, Шульги.

Сама назва «Комишня» (історична Комишенка, Комишина, Комишна, Комишно) походить від назви річки, Комишанки – на правому високому березі якої і виникло селище. Слово «комиш», від якого веде свою назву місцева річка, є давньотюрським запозиченням.

Серед усіх свят у народній традиції святкується з найбільшим розмахом саме Різдво. Хоча православна церква по значимості ставить Різдво швидше на друге місце, більше шануючи Воскресіння Христове, але український народ веселиться і розважається найщиріше і найяскравіше саме у сувору зимову пору. М. Грушевський пов'язував це з зимовим поворотом сонця. Свято нового астрономічного сонячного року злилося з християнським Різдвом.

Керівник Відділення
Килимник Ельвіда
Павлівна

Нашу увагу привернуло

вивчення звичаїв та традицій смт Комишні, адже кожен край славний відомими людьми та цікавими подіями з їх життя. Це велика та незабутня дорога історії, яка увібрала в себе все величне, повчальне, незабутнє. Кому ж, як не нам, цікаво досліджувати та фіксувати перлини народної творчості, зокрема фольклорні

Бутенко Іван
Михайлович

свята та народні обряди.

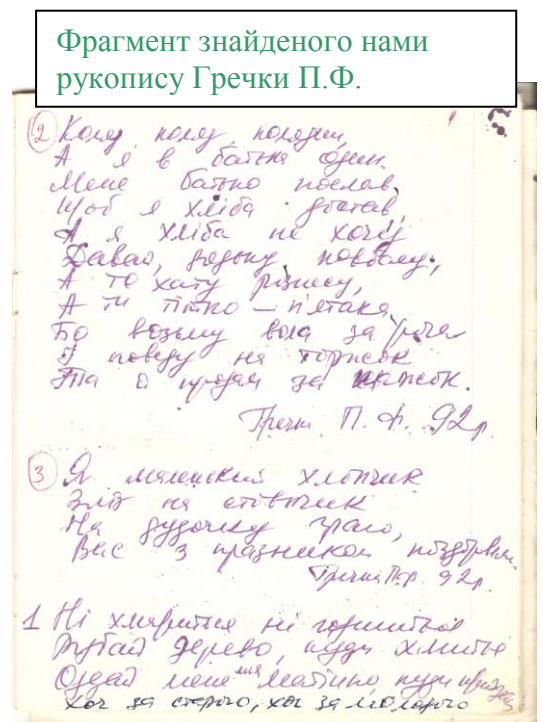
Свою роботу ми розпочали із зустрічі з досить цікавою особистістю – Килимник Ельвідою Павлівною. Вона є керівником Комишнрянського відділення соціально – побутової реабілітації територіального центру соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян управління праці та соціального захисту населення Миргородської районної адміністрації. Під її керівництвом перебувають старожили селища, які є свідками сивої давнини. Один із них – Бутенко Іван Михайлович продиктував нам таку колядку:

Я маленький пастушок
Загорнувся в кожушок
На скрипочку граю,
Вас усіх вітаю.
А ви, люди, чуйте,
Коляду готуйте –
Яблучка, горішки
Дітям для потішки.

У територіальному центрі нами було знайдено давній рукопис Гречки Павла Федоровича, з якого ми отримали багато етнографічного матеріалу, в тому числі щедрівка:

Пане господарю, щоб на твоїм дворі
Щедрий вечір, ще й добрий вечір
Город горожденний, садом насажденний
Щедрий вечір, ще й добрий вечір
Воли та корови, будьте всі здорові
Щедрий вечір, ще й добрий вечір Гречко
П.Ф.

Коні воронії, літа молодії
Щедрий вечір, ще й добрий вечір
Просо та пшениця, і всяка пашниця
Щедрий вечір, ще й добрий вечір
Бджілки та медочок, у двір та садочок
Щедрий вечір, ще й добрий вечір
Вівці та ягнятка, добра повна хатка
Щедрий вечір, ще й добрий вечір
Та й бувай здоровий, пане господарю
Щедрий вечір, ще й добрий вечір
Та не сам з собою, з дітками з жоною
Щедрий вечір, ще й добрий вечір
Добрим людям на здоров'я!

Коляд, коляд, коляда
Баба з печі вигляда
А дід із комори
Бувайте здорові
Ходіть веселенькі
Будьте багатенькі
Зі святом бувайте здорові!

Коляд, коляд, колядин
А я в батька один
Мене батько послав
Щоб я хліба достав
А я хліба не хочу
Давай, дядьку, ковбасу
А то хату рознесу
А ти тітко - п'ятака

Гречка Павло

Бо візьму вола за рога

І поведу на торжок

Та й продам за шажок

Пошук проловжили в Комишнянському будинку пристарілих, де зустріли багатьох цікавих людей. За результатами спілкування було відзнято відеофільм, який ми подаємо у додатках.

Висновок

Отже, нами було проведено дослідження традиційних свят і обрядів смт Комишня, в результаті якого було записано багато етнографічного матеріалу: колядок, щедрівок та народних пісень. Значна частина їх увійшла до відеоматеріалу, зробленого на території Комишнянського будинку пристарілих.

Використання здобутого етнографічного матеріалу

Ми, учасники творчої групи, використовуємо набуті знання на уроках української літератури під час вивчення розділу «Усна народна творчість», який вивчається в кожному класі. Тематика переносить нас подумки у ті давні часи, коли люди використовували ці надбання кожного дня. Зміст колядок та щедрівок несе в собі зображення родинно-побутових обрядів, змальовує українську родину, її життя та характер. Колядка, своїм

Виступ учаників творчого колективу

простим змістом та мелодійністю водночас, хвилювала та полонила серця селян.

Слухаючи такі пісні на певну мить виростили крила і плинула душа до мрій нездійснених, полишаючи там, внизу, усі негаразди та проблеми.

Знання вивченого матеріалу допомагає нам досить ґрунтовно підготуватися до уроку з позакласного читання, покращує нашу

успішність. Крім того, досить цікаво передавати свої знання своїм товаришам- ми навчаємо їх справжніх давніх колядок, щоб було не соромно на Різдво співати сучасні підробки.

Було проведено конкурс « Ілюстрація різдвяного дійства».

Завдання конкурсу були творчими, передбачали створення ілюстрації після прослуховування пісень новорічного циклу.

Ми виступаємо під час новорічних свят у стінах рідної школи , а також беремо участь у концертній програмі- « Новорічні та Різдвяні вітання людям поважного віку».

Оскільки школа № 1 є громадсько- активною, то наша група відвідує ветеранів шкільної праці, які несли світло знань багатьом поколінням учнів. Вітаючи їх з Різдвом Христовим, намагаємося створити святкову атмосферу в їхньому серці.

Отримані матеріали було передано для використання у Комишнянську ЗОШ.

Додатки

Добрий вечір тобі, пане Господарю!

Добрий вечір тобі, пане Господарю:

Радуйся!

Ой, радуйся, земле,

Син Божий народився.

Застеляйте столи, та все килимами:

Радуйся,

Ой, радуйся, земле,

Син Божий народився.

Та кладіть калачі з ярої пшениці:

Радуйся!

Ой, радуйся, земле,

Син Божий народився.

Бо придуть до тебе три празники

В гості: радуйся!

Ой, радуйся, земле,

Син Божий народився.

Ой перший же празник – то Різдво

Христове: радуйся!

Ой, радуйся, земле,

Син Божий народився.

А другий же празник – Василя

Святого: радуйся!

Ой, радуйся, земле,

Син Божий народився.

А третій же празник – Святе

Водохреще: радуйся!

Ой, радуйся, земле,

Син Божий народився.

А що перший празник зішле тобі

Втіху: радуйся!

Ой, радуйся, земле,

Син Божий народився.

А що другий празник зішле тобі

Щастя: радуйся!

Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився.
А що третій празник зішле всім нам
Долю: радуйся!
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився

Сію, сію, посіваю

Сію, сію, засіваю,
З Новим роком вас вітаю!
На той новий рік,
Щоб вродило краще,
Ніж торік!

Щедрик, ведрик

Щедрик, ведрик,
Дайте вареник,
Грудочку кашки,
Кільце ковбаски,
Решетце овса
І колядка вся!

Сієм, вієм, посіваєм

Сієм, вієм, посіваєм,
З Новим роком вас вітаєм
На щастя, на здоров'я
На Новий рік!
Щоб вам вродило краще, ніж торік.
Коноплі під стелю,
А льон до коліна,

Щоб вам, господарі,
Голова не боліла!

Список джерел

1. Рукопис Гречко Павла Федоровича 1905 р.н.
2. Грушевський М. Історія України – руси. Том І. Розділ VI. Стор. 3.
3. Запис етнографічного матеріалу зі слів Бутенко Іван Михайлович
4. Запис етнографічного матеріалу зі слів Дерев'янка Галини Климівни
5. Запис етнографічного матеріалу зі слів Бутенка Івана Михайловича
6. Полтавщина: енциклопедичний довідник (за редакцією
Кудрицького А.В.) - К.:УЕ,1992